

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีพื้นฐาน

จากแนวความคิดในการออกแบบหน่วยประมวลผลทางคณิตศาสตร์แบบเชื่อมต่อตรง สิ่งแรกที่จะกล่าวถึงคือ ระบบการคำนวณทางคณิตศาสตร์แบบเชื่อมต่อตรง และจากแนวความคิดดังกล่าว การคำนวณจำเป็นจะต้องอาศัยระบบจำนวนที่มีคุณสมบัติการซ้ำซ้อน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ จำเป็นต้องศึกษาระบบจำนวนที่เหมาะสมกับการทำงาน จากนั้นจะศึกษาระบบการคำนวณที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้แนวคิดของการทำงานแบบเชื่อมต่อตรง โดยสนใจเฉพาะการคำนวณที่เป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ นั่นคือ การบวก การลบ การคูณ เท่านั้น

2.1 การคำนวณแบบเชื่อมต่อตรง (on-line computation)

การคำนวณแบบเชื่อมต่อตรงถูกนำเสนอขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1977 โดย เออเซอโกแวก และ ทริเวอร์ดี (Ercegovic and Trivedi) ในงานวิจัย [1] แนวความคิดของการทำงานอาศัยการคำนวณแบบลำดับ (serial computation) ซึ่งมีความซับซ้อนของการคำนวณที่น้อยกว่าการคำนวณแบบขนาน (parallel computation) ซึ่งต่อมาได้มีการนำมารวมกับโครงสร้างแบบท่อตรง (pipeline structure) เพื่อทดแทนเวลาที่เสียไปกับการคำนวณแบบลำดับ หมายความว่าถ้าการคำนวณทั้งหมดสามารถทำงานได้แบบลำดับ คือแทนที่จะต้องรอให้การคำนวณในคำสั่งก่อนหน้าเสร็จก่อนแล้วค่อยเริ่มคำนวณในคำสั่งถัดไป การทำงานแบบท่อตรงจะเริ่มต้นการคำนวณในคำสั่งถัดไปได้เลย โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นั่นคือการคำนวณจะทำบนผลลัพธ์

สำหรับการคำนวณแบบลำดับ โดยปกติแล้วการบวก การลบ และการคูณจะเริ่มการคำนวณจากหลักหรือดิจิตที่มีเลขนัยสำคัญต่ำสุดก่อน (least significant digit first, LSDF) แต่สำหรับการหารจะเริ่มจากดิจิตที่มีเลขนัยสำคัญมากสุดก่อน (most significant digit first, MSDF) ดังนั้นจึงทำให้การคำนวณแบบลำดับ ไม่สามารถดำเนินการแบบท่อตรงไปพร้อมกันทุกตัวดำเนินการได้ เพราะการหารนั้นจำเป็นต้องรอให้การทำงานของตัวดำเนินการก่อนหน้าเสร็จก่อน ทั้งนี้การดำเนินการแบบท่อตรงนั้น ตัวดำเนินการทุกตัวจำเป็นต้องมีทิศทางของการคำนวณไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด จากงานวิจัยของอเวซีเยนิส (Aviezienis) ในปี ค.ศ. 1961 [2] ทำให้เห็นได้ว่า การคำนวณแบบลำดับของตัวดำเนินการพื้นฐานทางเลขคณิตทุกตัวดำเนินการสามารถทำงานได้ในทิศทางเดียวกันโดยเริ่มจากดิจิตที่มีนัยสำคัญสูงสุด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการคำนวณทางคณิตศาสตร์แบบเชื่อมต่อตรง

ในการคำนวณทางคณิตศาสตร์แบบเชื่อมตงนั้น เมื่อเริ่มต้นการคำนวณ ตัวดำเนินการคำนวณจะทำการประมวลผลโดยรับข้อมูลนำเข้า (input) ที่ละดิจิทัล และให้ผลลัพธ์หรือข้อมูลออก (output) ที่ละดิจิทัลเช่นกัน นั่นคือการคำนวณแบบตำแหน่งต่อตำแหน่ง

อาจไม่เป็นความจริงเสมอที่ผลลัพธ์ในดิจิทัลแรกจะสามารถแสดงผลได้จากการประมวลผลของข้อมูลนำเข้าเพียงดิจิทัลเดียว ตัวดำเนินการส่วนใหญ่ผลลัพธ์ในดิจิทัลแรกสามารถคำนวณได้ต้องอาศัยข้อมูลนำเข้ามากกว่าหนึ่งดิจิทัล แต่เมื่อผลลัพธ์ดิจิทัลแรกถูกผลิตออกมาแล้ว ผลลัพธ์ดิจิทัลถัดไปจะถูกผลิตออกมาทีละดิจิทัลที่รับข้อมูลนำเข้าทีละดิจิทัล จำนวนของดิจิทัลของข้อมูลนำเข้าที่น้อยที่สุดที่ต้องถูกใช้ในการประมวลผลเพื่อให้สามารถผลิตผลลัพธ์ในดิจิทัลแรกได้นั้นเรียกว่า ค่าความหน่วงเชื่อมตง (on-line delay, δ) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผลลัพธ์จำนวน n ตำแหน่งแรกนั้นสามารถคำนวณออกมาได้จากตัวถูกดำเนินการ $n + \delta$ ตำแหน่งแรก จากงานวิจัย [x] พบว่า ค่าความหน่วงเชื่อมตงสำหรับตัวดำเนินการพื้นฐานทางเลขคณิตเป็นเลขจำนวนเต็มที่มีค่าน้อยมาก เช่น การบวกแบบเชื่อมตงบนเลขฐานสองซ้ำซ้อนของเวเซียนี้มีค่าความหน่วงเชื่อมตงเป็นสองเท่า นั้น การคูณแบบเชื่อมตงบนเลขฐานสองซ้ำซ้อนของเวเซียนี้มีค่าความหน่วงเชื่อมตงเป็นสองเช่นกัน เป็นต้น

ตัวดำเนินการแบบเชื่อมตงสามารถให้นิยามได้ชัดเจนดังนี้

- กำหนดให้ β เป็นค่าฐานของระบบจำนวน
- D และ E เป็นเซตจำกัดของตัวเลข (finite digit sets)

ตัวดำเนินการแบบเชื่อมตง ϕ คือ การประมวลผลจากข้อมูลนำเข้า X ในระบบจำนวน (β, D) และให้ผลลัพธ์เป็น Y ในระบบจำนวน (β, E) สามารถให้อยู่ในรูปของฟังก์ชันได้ดังนี้

$$\phi: D^N \rightarrow E^N$$

โดยที่ D^N และ E^N หมายถึงเซตของลำดับของดิจิทัลที่มีความยาวไม่จำกัดบน D และ E ตามลำดับ ถ้ากำหนดให้ $X = (x_m x_{m-1} x_{m-2} \dots)_\beta$ และ $Y = (y_m y_{m-1} y_{m-2} \dots)_\beta$ โดยที่ สำหรับทุกค่าของ $j \leq m$ และ x_j และ y_j เป็นสมาชิกใน D และ E ตามลำดับ นั่นคือ

$$\phi(x_m x_{m-1} x_{m-2} \dots) = y_m y_{m-1} y_{m-2} \dots$$

เนื่องจากฟังก์ชัน ϕ เป็นฟังก์ชันการคำนวณแบบเชื่อมตง และถ้ากำหนดให้ δ เป็นค่าความหน่วงเชื่อมตง สำหรับทุกค่าของ $k \leq m - \delta$ จะมีฟังก์ชัน ϕ_k ที่มีคุณสมบัติดังนี้

$$\phi_k: D^{k-\delta} \rightarrow E$$

และ
$$\phi_k(x_m x_{m-1} x_{m-2} \dots x_k) = y_{k+\delta}$$

อัลกอริธึมของการคำนวณในรูปทั่วไปของการคำนวณแบบเชื่อมตง ได้ถูกเสนอในรายละเอียดแล้วโดย ฟรูนิ (Frougny) ในงานวิจัย [6,7]

2.2 ระบบจำนวน (number system)

ระบบจำนวนมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการนำไปใช้งาน สำหรับในงานวิจัยนี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะระบบจำนวนเลขฐาน (radix number systems) เท่านั้น ซึ่งระบบจำนวนแบบนี้เขียนแทนด้วย (β, D) ซึ่งประกอบด้วยเลขฐาน β โดยที่ β สามารถเป็นได้ทั้งจำนวนจริงและจำนวนเชิงซ้อน ที่มีขนาด $\|\beta\| > 1$ และประกอบด้วยเซตจำกัดของตัวเลขหรือดิจิต D ที่ดิจิตเป็นได้ทั้งจำนวนจริงและจำนวนเชิงซ้อน รูปแบบการแทนจำนวน X ในระบบจำนวน (β, D) หรือบางครั้งถูกเรียกว่า รูปแบบแทนแบบเบต้า (β -representation) ของจำนวน X ใน D แสดงได้ดังนี้

$$X = (x_m x_{m-1} x_{m-2} \dots x_1 x_0 \cdot x_{-1} x_{-2} \dots)_\beta$$

โดยที่ x_j สมาชิกใน D สำหรับทุกค่าของ $j \leq m$ และ ค่าเชิงเลขคณิต (numerical value) ของจำนวน X ในฐาน β แสดงได้โดย

$$\|X\| = \sum_{j=-m}^{\infty} x_j \beta^j$$

ในกรณีที่เซตจำกัดของตัวเลข D สามารถถูกบรรยายให้อยู่ในรูปของ $\{0, 1, 2, \dots, \beta-1\}$ เซตจำกัดของตัวเลขนี้จะถูกเรียกว่า เซตจำกัดของตัวเลขแบบคาโนนิก (canonical digit set)

2.3 ระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมาย (Signed digit number systems)

ในปี ค.ศ. 1961 อเวเชียนีส [2] ได้เสนอแนวคิดเรื่อง ระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมาย (Signed digit number systems) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการแพร่ของตัวทด (carry propagation) ของการคำนวณ ซึ่งมีผลทำให้การคำนวณแบบขนานสามารถทำงานได้ แนวคิดของระบบจำนวนแบบนี้คือ ดิจิตสามารถมีเครื่องหมายได้ทั้งบวกและลบ รูปแบบทั่วไปของระบบแทนจำนวนแบบมีเครื่องหมายสามารถนิยามได้ดังนี้

กำหนดให้ β เป็นเลขฐานจำนวนเต็มบวกที่มากกว่า 1

D เป็นเซตจำกัดของตัวเลขหรือดิจิตที่เป็นจำนวนเต็ม

ระบบจำนวน (β, D) จะถูกเรียกว่า ระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมายแบบปกติ (ordinary signed digit number system, OSD) ถ้า เซตของตัวเลข D สามารถเขียนแทนได้ด้วย

$$D = \{-a, -a+1, -a+2, \dots, 0, \dots, a\}$$

โดยที่ $\left\lfloor \frac{\beta}{2} \right\rfloor \leq x \leq \beta - 1$

ในกรณีที่ จำนวนดิจิทัลทั้งหมดใน D มีมากกว่าเลขฐาน ระบบจำนวนที่เกิดขึ้นจะมี คุณสมบัติเป็น ระบบจำนวนซ้ำซ้อน (redundant number system) ซึ่งหมายถึง มีอย่างน้อยหนึ่ง จำนวนที่มี รูปแบบแทนจำนวนแบบจำกัด (finite number representation) มากกว่าหนึ่งแบบ

ตัวอย่างที่ 2.1 ในระบบจำนวนฐานสอง และเซตของตัวเลข $\{-1, 0, 1\}$ จำนวนเต็ม 5 สามารถ เขียนด้วยรูปแบบแทนจำนวนได้มากกว่าหนึ่งแบบ
5 เขียนได้เป็น $(101)_2$ หรือ $(1-101)_2$ เป็นต้น

ระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมายนี้ ได้ถูกศึกษาอย่างละเอียดดังปรากฏในงานวิจัยของ พาร์ฮามี (Parhami) [3] ในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งได้มีการเสนอ ระบบจำนวนแบบทั่วไปที่มีเครื่องหมาย (general signed digit, GSD) โดยเซตของตัวเลข D ไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบสมมาตร โดยสามารถแสดงได้ ด้วย $D = \{a, -a+1, -a+2, \dots, 0, \dots, b-1, b\}$ เมื่อ a เป็นจำนวนเต็มที่น้อยกว่า b

ตัวอย่างที่ 2.2 ในระบบจำนวนฐานห้า และเซตของตัวเลข $\{-2, -1, 0, 1, 2, 3\}$ จำนวนเต็ม 13 สามารถเขียนด้วยรูปแบบแทนจำนวนได้มากกว่าหนึ่งแบบ
13 เขียนได้เป็น $(3-2)_5$ หรือ $(23)_5$ เป็นต้น

การแสดงผลจำนวนที่มีเครื่องหมาย

ในกรณีนี้กำหนดให้เลขฐานมีค่าเท่ากับสอง และเซตจำกัดของตัวเลข คือ $\{-1, 0, 1\}$ โดยการแสดงดิจิทัลแต่ละตัวในระดับบิต เรียกว่า การแทนค่าแบบจำกัดการทด (borrow – save) ซึ่งหนึ่งดิจิทัลจะประกอบด้วยสองบิตคือ a_p เรียกว่าบิตบวก และ a_m เรียกว่าบิตลบ โดยค่าของดิจิทัลได้จากการคำนวณ $a_p - a_m$ นั่นคือ

ดิจิทัล 1 แสดงด้วยตัวเลขในระดับบิต จะได้ $(1, 0)$

ดิจิทัล -1 แสดงด้วยตัวเลขในระดับบิต จะได้ $(0, 1)$

ดิจิทัล 0 สามารถแสดงด้วยตัวเลขในระดับบิตได้สองแบบ คือ $(0, 0)$ หรือ $(1, 1)$

นอกจากนี้ แนวทางในการประยุกต์สร้างระบบจำนวนซ้ำซ้อนนั้นยังได้ถูกนำไปใช้กับระบบจำนวนเชิงซ้อนด้วยเช่น ระบบจำนวนเชิงซ้อนของเพนเนย์ (Penney) [4] ที่ใช้เลขฐาน $\beta = -1+i$ และเซตของตัวเลข $D = \{0, 1\}$ ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่า จำนวนเชิงซ้อนแต่ละจำนวนมีรูปแบบแทนจำนวนแบบจำกัดได้ในระบบนี้และมีเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น แต่เมื่อเปลี่ยนเซตของตัวเลขให้

เป็นดิจิทัลแบบมีเครื่องหมาย $E = \{-1, 0, 1\}$ ระบบจำนวนใหม่นี้จะมีคุณสมบัติซ้ำซ้อนเช่นกันดังแสดงได้ในตัวอย่างที่ 2.3

ตัวอย่างที่ 2.3 ในระบบจำนวนฐานห้า และเซตของตัวเลข $\{-2, -1, 0, 1, 2, 3\}$ จำนวนเชิงซ้อน $7 - 2i$ สามารถเขียนด้วยรูปแบบแทนจำนวนได้มากกว่าหนึ่งแบบ รูปแบบแทนจำนวนของ $7 - 2i$ ด้วย $(101001)_{-1+i}$ สามารถพิสูจน์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการแทนค่า $7-2i$ ด้วย $(101001)_{-1+i}$

N	$(-1+i)^N$	X_i	$X_i(-1+i)^N$
0	1	1	1
1	$-1+i$	0	0
2	$-2i$	0	0
3	$2(i+1)$	1	$2(i+1)$
4	-4	0	0
5	$4(1-i)$	1	$4(1-i)$

$$\|x\| = \sum_{j=m}^{-\infty} x^j \beta^j = 1 + 2(i+1) + 4(i-1) = 7 - 2i$$

ระบบจำนวนเชิงซ้อนของคณูท (Knuth) [5] ก็เป็นอีกระบบจำนวนที่สามารถนำประยุกต์ให้เป็นระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมายได้ ทั้งนี้การแสดงตัวเลขด้วย เลขฐาน $\beta = i\sqrt{r}$ โดยที่ r เป็นจำนวนเต็มที่มากกว่าหรือเท่ากับ 2 และมีเซตจำกัดของตัวเลขแบบคาโนนิคอล นั่นคือ $C = \{c \in \mathbb{Z} \mid 0 \leq c \leq r-1\}$ ซึ่งคณูทได้พิสูจน์ว่าจำนวนเชิงซ้อนทุกจำนวนสามารถเขียนให้อยู่ในระบบนี้ได้

ตัวอย่างที่ 2.4 ในระบบจำนวนฐาน $i\sqrt{4}$ และเซตของตัวเลข $\{0, 1, 2, 3\}$

จำนวนเชิงซ้อน $5 + 17i$ สามารถเขียนด้วยรูปแบบแทนจำนวนได้

จำนวน $5+17i$ สามารถแสดงด้วย $(102213.2)_{i2}$ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงการแทนค่า $5+17i$

N	$(i2)^N$	X_i	$X_i(i2)^N$
-1	$(-1/2)i$	2	$-1i$
0	1	3	3
1	$2i$	1	$2i$
2	-4	2	-8
3	$-8i$	2	$-16i$
4	16	0	0
5	$32i$	1	$32i$

$$\text{ทั้งนี้เนื่องจาก } \sum_{j=-1}^5 x_n (i\sqrt{4})^j = -1i + 3 + 2i - 8 - 16i + 0 + 32i = 5 + 17i$$

2.4 วงจรบวกแบบเชื่อมตรง (On-line adder)

วงจรบวกแบบเชื่อมตรงได้ถูกนำเสนอโดย แอลง กูโยต์, ยวน เฮอร์เรอส และ ฉอง มิเชล มุลเลอร์ ดังปรากฏใน [10] วงจรการบวกแบบเชื่อมตรงนี้ ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากแนวความคิดของการบวกแบบขนาน แต่ได้มีการลดขนาดลงให้ทำงานครั้งละดิจิทัล ดังนั้นค่าที่ระหว่างดิจิทัลระหว่างการคำนวณจึงถือเสมือนเป็นการทดกลับเข้ามาในวงจรแบบวนซ้ำ

ส่วนประกอบหลักของวงจรบวก คือวงจรย่อยที่เรียกว่า พีพีเอ็มเซล (PPM cell) ซึ่งหมายถึงวงจรการบวกสามบิต แสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$a + b - c = 2d - e$$

โดยที่ ข้อมูลนำเข้าคือ a b และ c ซึ่งมีค่าเป็น 0 หรือ 1 เท่านั้น และผลลัพธ์คือการบวกบนฐานสองโดย d หมายถึงค่าทด และ e หมายถึงผลลัพธ์ โดยที่ทั้ง d และ e มีค่าเป็น 0 หรือ 1 เท่านั้น ผลการคำนวณสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงผลลัพธ์ของพีพีเอ็มเซล

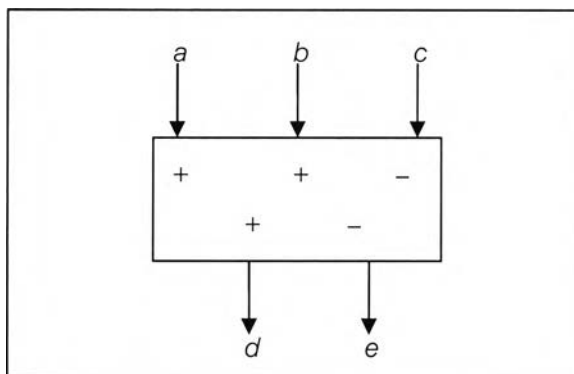
ข้อมูลนำเข้า			ผลลัพธ์	
a	b	c	d	e
0	0	0	0	0
0	0	1	0	1
0	1	0	1	1
0	1	1	0	0
1	0	0	1	1
1	0	1	0	0
1	1	0	1	0
1	1	1	1	1

โดยพีพีเอ็มเซลล์ประกอบด้วยวงจรรวมสองส่วน คือค่านวนค่า d และ e ซึ่งสามารถแสดงด้วยสมการทางตรรกได้ดังนี้

$$d = (a \wedge b) \vee (a \wedge c) \vee (b \wedge c)$$

$$e = a \oplus b \oplus c$$

และวงจรรพีพีเอ็มเซลล์สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 วงจรรพีพีเอ็มเซลล์

เนื่องจากวงจรรวมแบบเชื่อมตรงมีลำดับการทำงานที่ละติจิต เริ่มต้นจากติจิตที่มีนัยสำคัญสูงสุด โดยแต่ละติจิตของข้อมูลนำเข้าจะประกอบด้วยสองบิต ดังนั้นจะมีจำนวนบิตเข้าทั้งหมดสี่บิต และผลลัพธ์จะประกอบด้วยจำนวนบิตสองบิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

On-line adder algorithm

Input addend $A = \sum_{j=k}^{-\infty} (a_{p,j} - a_{m,j}) 2^j$

sequence of $(a_{p,j}$ and $a_{m,j})$ started from $j = k$

adder $B = \sum_{j=k}^{-\infty} (b_{p,j} - b_{m,j}) 2^j$

sequence of $(b_{p,j}$ and $b_{m,j})$ started from $j = k$

Output Result $S = \sum_{j=k+2}^{-\infty} (s_{p,j} - s_{m,j}) 2^j = A + B$

sequence of $(s_{p,j}$ and $s_{m,j})$ started from $j = k + 2$

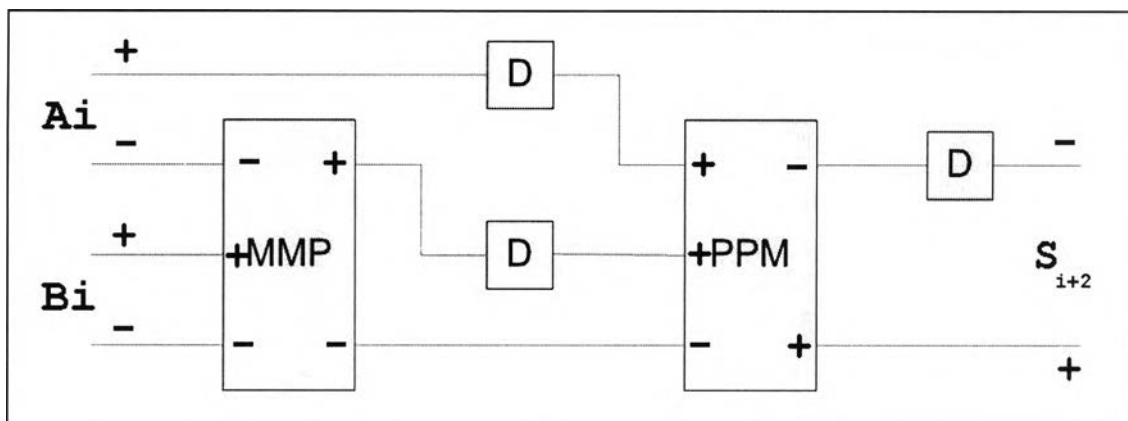
For each value of j started from k

Find x_j and y_{j-1} such that $y_{j-1} - 2x_j = b_{p,j} - b_{m,j} - a_{m,j}$

Find $s_{p,j+2}$ and $s_{m,j+1}$ such that $2s_{p,j+2} + s_{m,j+1} = y_j + a_{p,j+1} - x_j$

Decrease j by one

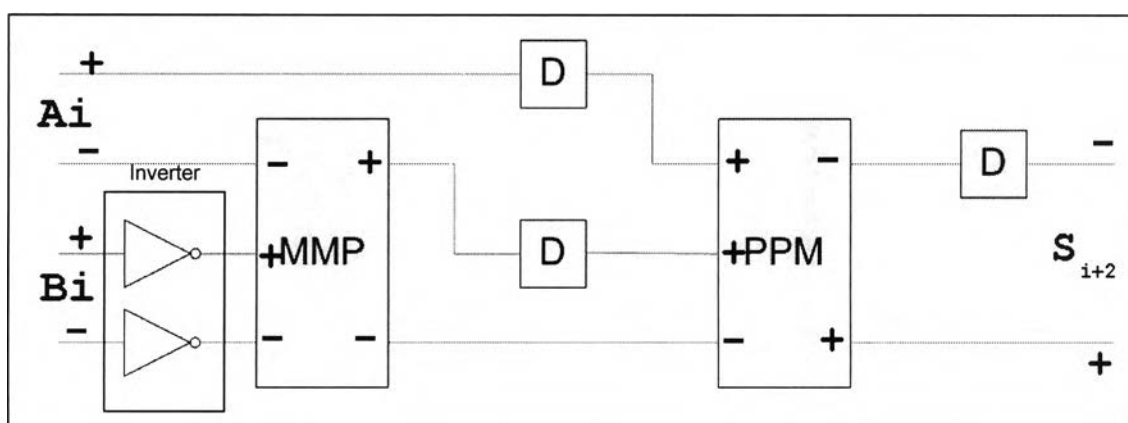
รูปแบบการคำนวณการบวกแบบเชื่อมตรงสามารถแสดงให้อยู่ในรูปของวงจรถูกบวกได้ ดังแสดงในรูปที่ 2.2

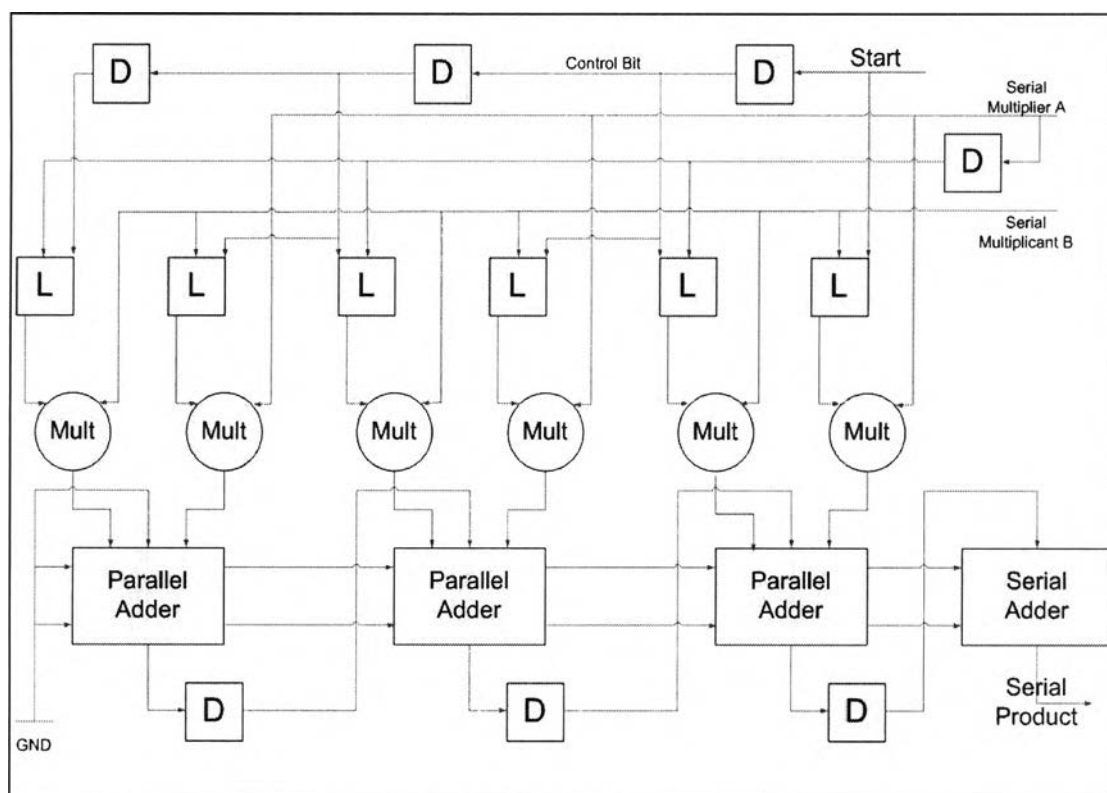
รูปที่ 2.2 วงจรถูกบวกแบบเชื่อมตรง

2.5 วงจรลบแบบเชื่อมตรง (On-line subtract)

เนื่องจากระบบจำนวนแบบมีเครื่องหมายมีลักษณะพิเศษคือ จำนวนลบผันสำหรับการบวกของจำนวนใดๆ สามารถสร้างได้จากการเปลี่ยนดิจิตให้เป็นดิจิตที่มีเครื่องหมายตรงข้าม เช่น จาก -1 เป็น 1 เป็นต้น ดังนั้นการลบสามารถดำเนินการได้โดยทำตัวดำเนินการบวกด้วยจำนวนผันของตัวลบแทน ดังนั้นตัวดำเนินการลบแบบเชื่อมตรงจึงสามารถใช้โครงสร้างเดียวกับตัวดำเนินการบวก และเพิ่มในส่วนของการสร้างจำนวนผันสำหรับการบวกของตัวลบเท่านั้น นั่นคือ การใส่วงจรถกลับค่า (inverter) เพิ่มเข้าไปเท่านั้น ดังแสดงในรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 วงจรลบแบบเชื่อมตรง

รูปที่ 2.5 วงจรการคูณแบบเชื่อมตรง